

Remissvar Ds 2024:31 Bättre migrationsrättsliga regler för forskare och studenter

Sveriges Ingenjörer begränsar svaret till ett antal av de frågor som rör utländska doktorander och forskare.

Vi delar utredningens övergripande målsättning att det är viktigt för Sveriges vetenskapliga och tekniska utveckling att fler utländska doktorander kan stanna i landet efter avslutad forskarutbildning. Det kan försörja universitet och högskolor med framtida forskare men, i fallet med tekniska licentiater och doktorer, inte minst förse näringslivet med avancerad kompetens.

Med detta sagt vill Sveriges Ingenjörer också betona att det är ytterst oroväckande att antalet svenska doktorander inom teknik minskar sedan många år. Då merparten av de utländska doktoranderna av olika skäl inte blir kvar i Sverige efter sin forskarutbildning så har inte minskningen av svenska doktorander kompensats av de utländska. För att det ska bli mer attraktivt också för svenska ingenjörer att doktorera så måste villkoren i akademien förbättras samtidigt som arbetsgivare utanför högskolan måste värdera tekniska doktorer högre lönemässigt.

Förändringarna i Utlänningslagen (2005:716) som genomfördes 2021 med strängare krav för permanent uppehållstillstånd har gjort det svårare för utländska doktorander och forskare att stanna i Sverige. Det är därför positivt att regelverket nu ses över och ändras vad gäller doktorander och forskare.

Sveriges Ingenjörer anser att det är bra att utredningen föreslår att utländska doktorander ska kunna beviljas uppehållstillstånd för forskning och inte endast för studier. Denna ändring gör det bland annat enklare för gästdoktorander som i huvudsak genomför sin forskarutbildning utanför Sverige att få uppehållstillstånd för forskning och inte för besök. Ett uppehållstillstånd för forskning underlättar också rörligheten och möjliggör därmed till exempel deltagande i en internationell konferens.

Migrationsöverdomstolens tolkning av begreppet varaktig försörjning är välvägd och bör komma till uttryck i förordning. Ett strikt krav på att kunna visa en tryggad försörjning de kommande 18 månaderna kan vara svårt för forskare med anställning i högskolan då den ofta tillämpar visstidsanställning och forskning ofta finansieras med tidsbegränsade externa medel. Det är därför positivt att kravet på varaktig försörjning ska anses uppfyllt om det med hänsyn till samtliga omständigheter framstår som sannolikt att utlänningen kommer att ha en tillräckligt stor inkomst.

Vi ser också positivt på förslaget att en doktorand som har haft uppehållstillstånd för forskning i 3, i stället för 4, sammanhängande år ska kunna ansöka om permanent uppehållstillstånd. Det är rimligt att kunna göra detta redan innan doktorandstudierna är fullständigt klara för att bättre kunna planera för ett framtida arbetsliv i Sverige.

Huvudregeln att uppehållstillstånd ska sökas före inresan till Sverige är högst rimlig. Samtidigt kan det vara lämpligt att öppna för en möjlighet att kunna byta grund för uppehållstillstånd efter ankomsten vid synnerliga skäl. En sådan situation kan vara att en person med ett jobbsökartillstånd kan söka uppehållstillstånd för forskning.

Sveriges Ingenjörer har inget att invända emot att uppehållstillstånd ska kunna beviljas för 18, i stället för 12, månader för att söka arbete efter slutförd forskarutbildning. Samtidigt vill vi understryka att med tanke på att både privata och offentliga arbetsgivare ständigt uttrycker att det finns en brist på kompetens är det ytterst anmärkningsvärt om det ska behöva ta mer än ett år för att få ett relevant arbete. Arbetsgivare har ett stort ansvar för att kompetensen hos utländska disputerade tas till vara.

Sveriges Ingenjörer

Johan Kreicbergs
Samhällspolitisk chef

Johan Sittenfeld
Utredare